

Таблиця 1

Прогнозний рейтинг впливів показників на оцінку інтегральної ефективності управління земельними ресурсами за даними 2014 р.*

Показник	Вплив	Показник	Вплив	Показник	Вплив
АН5	0,688	В1	0,120	Д2	0,045
В3	0,616	М1	0,120	Д3	0,045
З1	0,417	В4	0,080	Д4	0,045
ПВ4	0,403	П5	0,080	Д5	0,045
АН3	0,378	З3	0,060	В5	0,045
АН1	0,366	З4	0,060	Г2	0,045
З2	0,330	З5	0,060	Г3	0,045
Д1	0,256	АН2	0,060	М2	0,045
АН4	0,231	П2	0,060	М3	0,045
Г4	0,172	П3	0,060	М4	0,045
В2	0,167	П4	0,060	М5	0,045
П1	0,167	ПВ2	0,045	С2	0,045
Г1	0,160	ПВ3	0,045	С3	0,045
С1	0,160	ПВ5	0,045	С4	0,045
ПВ1	0,120	Г5	0,045	С5	0,045

* Розроблено автором.

Зміст цього прогнозу зводиться до того, що при задаванні зміни одного із показників (наприклад, на 1) на певну величину (в умовних балах оцінки) змінюється значення інтегральної ефективності управління земельними ресурсами. Наприклад, збільшення на 1 бал значення АН1 (щільність худоби) призводить до збільшення на 0,69 балів значення інтегральної ефективності управління земельними ресурсами. Тобто збільшення щільності худоби на 59 % (1 бал значення даного показника дорівнює 59 %) збільшує значення інтегральної ефективності управління земельними ресурсами на 2,89 % (1 бал значення інтегральної ефективності управління земельними ресурсами дорівнює 4,18 %, відповідно 0,69 балів – 2,89 %). Якщо за 2014 р. щільність худоби становила 31,5 ум. гол. на 100 га сільськогосподарських угідь, то абсолютний приріст збільшення на 59 % дорівнюватиме 18,6 ум. гол. на 100 га сільськогосподарських угідь. У перерахунку на корів (1 ум. гол. = 1 корова) та всю площу сільськогосподарських угідь в Україні це означатиме необхідність збільшення поголів'я на 6501 тис. гол. Другий за значимістю (чутливістю зміни значення інтегральної ефективності управління земельними ресурсами) показник – В3 (питома вага посівної площі, удобреної органічними добривами) – знову-таки пов'язаний із розвитком тваринництва. Це свідчить про те, що неможливо підвищити ефективність управління земельними ресурсами, не диверсифікувавши виробництво.

Інна Іртищева, Дарія Арчибісова,

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Україна

МАРИКУЛЬТУРА: ГОСПОДАРСТВО МАЙБУТНЬОГО

Сьогодні спостерігається глобальна демографічна криза, а вона тісно і нерозривно пов'язана із продовольчими проблемами та проблемами вичерпання ресурсів. Продовольча криза проявляється у нестачі або незбалансованості продуктів харчування у країнах, що розвиваються, де населення швидко зростає, а економіка стагнує. Глобальна ресурсна проблема полягає у тому, що людська діяльність активно витрачає природні блага, а відтворюються вони подекуди не сотні і тисячі, а навіть мільйони років. Тому головною задачею для науковців світу стоїть зовсім не в постійному фінансуванні бідних країн світу, а у можливості штучно вирощувати рослини і тварин, які становлять основу повноцінного харчування. Одним із видів такого відтворювального господарства є марикультура. І для України, яка має морський потенціал і багато людських ресурсів, просто необхідно

розвивати цю галузь економіки.

Споживання морепродуктів у світі з кожним роком збільшується. Це пов'язано не тільки із збільшенням населення планети, але також із популяризацією інформації про корисні елементи, які виявили в морських продуктах харчування (риба, мідії, водорості). Крім того за даними звіту, у 2016 році очікується, що світове виробництво водних біоресурсів зросте на ще 2,3% [7]. Очікується незначне зростання (на 2,8%) світового попиту на рибу та рибопродукти для продовольчого споживання та зростання споживання на 1,7 % на душу населення.

Основними споживачами морепродуктів є корейці, а найменше споживають в Україні. Це свідчить діаграма на рис.1.

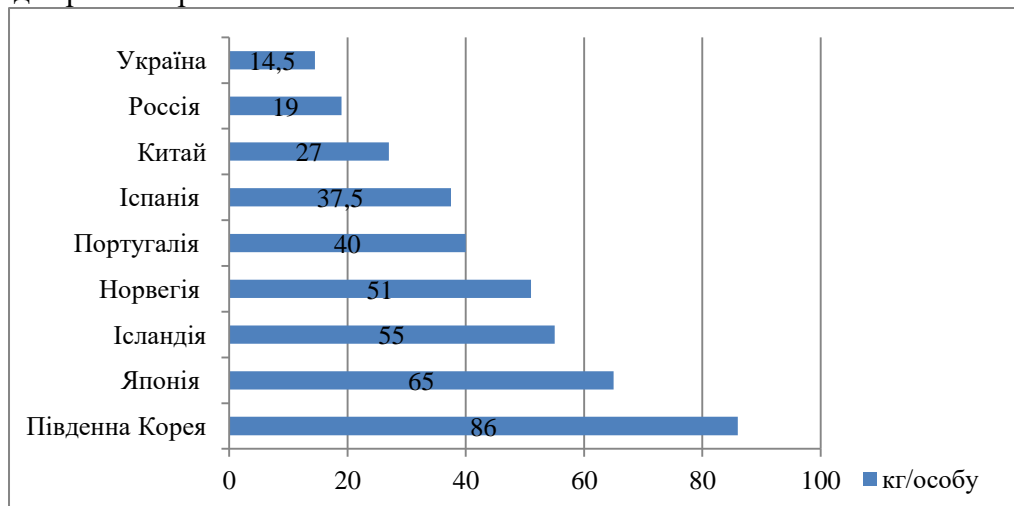

Рис. 1. Рівень споживання риби і морепродуктів на душу населення в світі на 2015 рік [7]

Якщо світова динаміка споживання морепродуктів збільшується, то в Україні цей прогрес ще менший або зовсім відсутній, попри масштабні приморські території. Води Чорного моря постійно біднішають на рибу та молюски, їх видобування контролюється і зовсім обмежене. Це правильно і цілком логічно з точки зору збереження екосистеми. Але з іншого боку, імпортні морепродукти витісняють вітчизняні. Тому, на південній території України цілком економічно вигідно і раціонально розмістити комплекси по вирощування марикультури.

Марикультура – розведення та товарне вирощування морських водоростей, безхребетних, риб в контрольованих умовах, включаючи переселення і акліматизацію, біологічну меліорацію, зміну параметрів середовища з метою створення сприятливих умов для культивованих організмів і т. д. Продуктивність цієї діяльності дуже висока. Наприклад, з одного гектару морських плантацій можна зібрати до 300 т мідії, до 120 т морської капусти або виростити до 3 т креветок. Таку прибутковість від розведення морської живності знали ще до нашої ери.

Одним з батьків світової аквакультури вважають китайця по імені Фан Лі, що в 599 році до нашої ери написав книгу по розведенню риби. Відомо, що в стародавньому Китаї у 1120 р. до н.е. вже створювалися рибоводні ставки, а пізніше це стало галуззю товарного виробництва. У Стародавньому Єгипті, Месопотамії, Греції, Римі процвітало рибництво в прісноводних ставках, а жителі сучасних країн Тихоокеанського басейну (Японія, Китай, Корея, Філіппіни, Індонезія) у XVII столітті розводили устриць, морських гребінців, морські водорості. У Європі та США товарна марикультура почала розвиватися у кінці XIX століття. Саме тоді з'явилися устричні ферми Аркашона на півдні Франції. Ці місця славилися дикими устрицями з часів галло-римської епохи. У 1849 році тут були створені перші у Франції імператорські устричні парки, розводили плоских устриць (*Ostrea edulis*).

Якщо у XIX столітті європейців цікавило більше багатство столу, то в Японії в цей час замислювалися про прекрасне. У 1888 році японський підприємець і натураліст Кокіті

Микимото створив першу в світі плантацію з вирощування перлів. В даний час раковини молюсків інтенсивно вирощують у багатьох європейських країнах, США, Японії, Південної Кореї, Китаї та ін. Так, Іспанія щорічно отримує близько 160 тис. Тонн мідій зі своїх підводних ферм, Голландія і Франція – 80-100 тис. тонн, Китай більше 120 тис. тонн, Італії – 25 тис. тонн. У США отримують урожай устриць до 400 тис. тонн в рік, в Японії – 270 тис. тонн [1].

Широкого розповсюдження марикультура здобула в Північній Кореї, де цю галузь вважають підприємством майбутнього. Там масово вирощують морських гребінців, водорості та трепангів (морські огірки), тобто те, що не потребує штучного корму і росте за рахунок морських мінералів.

У Норвегії та Чилі відгороджують мережами цілі акваторії для вирощування лососевих риб на штучному кормі. Ця галузь розвинена настільки, що зараз важко знайти в продажу сьомгу або форель виловлену в морі, а не з таких ферм. Точно так всі великі (тобто королівські, тигрові та ін.) креветки поставляються на ринки і в магазини в будь-якому місті будь-якої країни світу вирощеними в аквакультурі.

В Україні марикультура здійснюється у внутрішніх морських водах України – в Чорному і Азовському морях. Гарні результати отримані при садковому вирощуванні білуги й бестера в Азовському морі, а у Чорному морі частково розвинене вирощування мідій, креветок, риби. Марикультуру в Україні регулює постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення спеціального використання водних біоресурсів у внутрішніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), внутрішніх морських водах, територіальному морі, виключній (морській) економічній зоні та на континентальному шельфі України», що набрала чинності 1-го січня 2016 р. В Україні вперше з'явилася можливість розводити рибу в морі у садках – таких собі «аквафермах». Йдеться про такі види риб як, наприклад, чорноморський калкан, сталеголовий атлантичний лосось, американський смугастий окунь, райдужна джерельна форель, а також молюсків – мідій, устриць, гребінців [6].

На сьогоднішній день за проектами інституту «Укррибпроект» збудовані об'єкти на території багатьох країн зокрема: України, Білорусії, Молдови, Російської федерації, Литви, Естонії, Казахстану, Узбекистану, Туркменістану, Іраку та Ірану, такі як:

- кефалеве господарство ВО «Антарктика» на Шабалатській та Тузловській групі лиманів;

- Дунайський осетровий рибоводний завод;

- форелеве господарство «Норра» (Естонія);

- Трипільська виробничо-експериментальна станція по відновленню стерляді;

- Виробничий завод по розведенню морських риб і нерибних промислових об'єктів у Криму;

- Виробничо-експериментальне кефале-виростне господарство «Шабот» (Ірак).

З метою відновлення чисельності морських видів риб (осетер російський, білуга, стерлядь, севрюга, радужна форель) у промислових масштабах у водних об'єктах загальнодержавного значення та удосконалення методик вирощування племінного рибопосадкового матеріалу, формування, утримання маточних та ремонтних стад, а також удосконалення природоохоронної діяльності та організації наукової роботи свою діяльність в регіоні здійснюють:

1. Державне підприємство «Регіональний дослідно-експериментальний комплекс» (Одеська обл., Біляївський р-н, с. Палійове);

2. Державне підприємство «Експериментальний кефалевий риборозплідник» (Одеська обл., Білгород-Дністровський р-н, с. Біленьке);

3. Державне підприємство «Дністровський риборозплідник» (Одеська обл., Білгород-Дністровський р-н, с. Удобрне) – основний напрям господарювання виробництво та реалізація осетра та стерляді;

4. Державна установа «Виробничо-експериментальний дніпровський осетровий

рибовідтворювальний завод ім. академіка С.Т. Арющика» (75003, Херсонська обл., Білозерський р-н., с. Дніпровське) – здійснює відновлення чисельності видів осетрових риб: осетер російський, білуга, стерлядь, севрюга у промислових масштабах, що мають місцем нересту р. Дніпро, вирощування покатної молоді та зариблення нею північно-західної частини Чорного моря. Загальна площа заводу – 106 га, площа водного дзеркала – 68 га (30 ставів) [8].

Але, незважаючи на таку кількість підприємств, марикультура в Україні перебуває на початковій стадії розвитку. Проте, якщо згадати історію, то в 1955 році був організований Очаківський рибоконсервний комбінат (з продуктивністю 8 тис. умовних банок за добу), який у 1971 році перейменовано в Очаківський дослідний мідійно-устричний комбінат. Нині це підприємство у занепаді. Розширення морських досліджень є основою вирішення проблем розвитку галузей морського господарства, передумовою і фактором становлення України як морської держави.

Література

1. Е. Головина. Урожай морских огурцов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scientificrussia.ru/articles/zolotoe-dno>
2. Закон України «Про аквакультуру» від 8 вересня 2012 року № 5293-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5293-17_10.
3. Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 8 липня 2011 р. № 3677 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3677-17>
4. Іртищева І. Світ врятує мари культура / І. Іртищева, Н. Потапенко // Економіст. - 2014. - № 4. - С. 35-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2014_4_12.
5. Коваленко Т. Аквакультура: основні законодавчі аспекти / Т. Коваленко // Агробізнес – сьогодні. - №12 (259). - 2013. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/2011-05-11-22-05-40/1680-2013-07-05-11-24-42.html>
6. Офіційний сайт Державного рибного агентства: http://darg.gov.ua/_rozvitok_akvakuljturi_0_0_0_2560_1.html
7. Рыбная отрасль Украины: состояние и перспективы [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://edab2b.com/opinions/rybnaya-otrasl-ukrainy/>.
8. Скупський Р. М. Марикультура Чорного моря - концептуальні засади створення рибогосподарського кластеру / Р. М. Скупський // Економічний форум. - 2015. - № 1. - С. 86-102. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2015_1_16.

Віталій Карпенко

Хмельницький національний університет

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МАРКЕТИНГУ

Діяльність підприємства характеризується системою взаємовідносин виробника і споживача товарів і послуг. В сучасних умовах функціонування фінансово-економічної системи, взаємовідносини здійснюються в рамках розвитку концепції маркетингу. Будь-яке підприємство, яке включене в процес виробництва і реалізації продукції, змушене приймати на озброєння концепцію сучасного маркетингу. Маркетингова політика підприємства передбачає такі елементи як товарну, цінову, збутову політику, а також політику просування товару на ринку.

Сучасний маркетинг націлений не тільки на задоволення потреб споживачів, але і на розвиток бізнесу, підвищення його адаптивності, формування факторів вартості, забезпечення його стратегічного характеру, інноваційної активності та інвестиційної привабливості. У той же час досвід вітчизняних підприємств свідчить про труднощі